

PRIEŤAHY VO VYŠETROVANÍ – ZODPOVEDNOSŤ ZA ČINNOSŤ ZNALCA

Štát znáša zodpovednosť nielen za vlastnú činnosť, ale aj za činnosť ďalších osôb vstupujúcich do trestného konania v oficiálnom postavení (napr. znalcov, tlmočníkov a pod.). Zodpovednosť za nesprávnu činnosť znaleckej organizácie a jej vplyv na dĺžku a priebeh vyšetrovania preto znáša príslušný orgán činný v trestnom konaní.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 41/2021 zo 16. novembra 2021)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **L. G.**, zastúpeného Advokátskou kanceláriou TIMAR & partners, s. r. o., Štúrova 42, Šaľa, IČO 36 866 296, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Tibor Timár, proti postupu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry v období od vznesenia obvinenia 19. decembra 2014 v konaní ČVS: PPZ-205/NKA-ZA3-2020 (pôvodne vedenom pod ČVS: PPZ-619/NKA-FP-BA-2014, resp. PPZ-41/NKA-BA4-2019) a postupu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. VII/1 GV 74/14/1000 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry v období od vznesenia obvinenia 19. decembra 2014 v konaní ČVS: PPZ-205/NKA-ZA3-2020 (pôvodne vedenom pod ČVS: PPZ-619/NKA-FP-BA-2014, resp. PPZ-41/NKA-BA4-2019) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Sťažovateľovi **priznáva** primerané finančné zadostučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **je** mu Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Prezídium Policajného zboru, národná kriminálna agentúra **povinné** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, Prezídiu Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúre **prikazuje**, aby v konaní ČVS: PPZ-205/NKA-ZA3-2020 (pôvodne vedenom pod ČVS: PPZ-619/NKA-FP-BA-2014, resp. PPZ-41/NKA-BA4-2019) konalo bez zbytočných priesťahov.
4. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Prezídium Policajného zboru, národná kriminálna agentúra **je povinné** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **680,74 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. septembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry (ďalej aj „NAKA“) v období od vznesenia obvinenia 19. decembra 2014 v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-205/NKA-ZA3-2020 (pôvodne vedenom pod ČVS: PPZ-619/NKA-FP-BA-2014, resp. PPZ-41/NKA-BA4-2019) a postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej aj „špeciálna prokuratúra“, spolu ďalej aj „odporcovia“) v konaní vedenom pod sp. zn. VII/1 GV 74/14/1000. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd NAKA a špeciálnej prokuratúre prikázal v napadnutých konaniach konať bez zbytočných prietáhov, a zároveň požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v celkovej sume 10 000 eur, ako aj náhradu trov konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením z 19. decembra 2014 vznesené obvinenie za skutok, ktorý je orgánom činným v trestnom konaní právne kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“).

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka, že vyšetrovateľ NAKA a prokurátor špeciálnej prokuratúry v napadnutých konaniach neukončili vyšetrovanie a prípravné konanie v primeranej lehote a bez zbytočných prietáhov, čím porušili ním označené práva podľa ústavy a dohovoru.
4. Podľa § 209 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) vyšetrovanie obzvlášť závažných zločinov je potrebné skončiť do 6 mesiacov od vznesenia obvinenia. Vo veci sťažovateľa je vedené vyšetrovanie od vznesenia obvinenia, t. j. od 19. decembra 2014, čo predstavuje 69 mesiacov (päť rokov a deväť mesiacov). Lehota podľa § 209 ods. 2 Trestného poriadku bola neprimerane prekročená. Sťažovateľ zároveň poukazuje na to, že vedenie vyšetrovania a vykonávanie dôkazov nemožno považovať za plynulé a bez prietáhov, od 19. decembra 2014 neboli vykonávané úkony na vykonanie dôkazov priebežne a bez prietáhov. Za uvedený čas „nepochybne malo prísť k ukončeniu vyšetrovania a prípravného konania.“
5. Sťažovateľ zároveň zdôrazňuje, že od 3. augusta 2017 nebol v danej veci vypočutý žiaden svedok a ani obvinený, obhajcovia obvinených neboli prítomní na žiadnom úkone, ktorým by sa vykonávalo dokazovanie. V tomto období „boli vykonávané zo strany vyšetrovateľa iba výlučne administratívne úkony. Procesná situácia, že mandant je obvinený a v danej trestnej veci sa nevykonávajú priebežne úkony najmä dokazovania a prípravné konanie nie je od 19. 12. 2014 ukončené, je neprimerané a nedôvodné a porušuje práva mandanta na konanie bez prietáhov.“
6. Sťažovateľ od 19. decembra 2014 adresoval prokurátorovi niekoľko žiadostí o odstránenie prietáhov v prípravnom konaní. Prokurátor niekoľkokrát oznámil, že vyšetrovateľovi uložil

prijat' opatrenia smerujúce k aktívnemu vyšetrovaniu a riadnemu vykonávaniu dôkazov. Sťažovateľ argumentuje, že priebežné nevykonávanie úkonov za obdobie od 19. decembra 2014 „na vykonanie dôkazov za účasti obhajcov (teda kontradiktórne) od 03. 08. 2017 a vykonávanie iba samotných administratívnych úkonov (ako vrátenie zaistených listín, študovanie spisu a pod.) je bezpochyby konanie s priet'ahmi a vykazuje nečinnosť v dokazovaní v danej trestnej veci v prípravnom konaní.“

7. Právo na prerokovanie veci v primeranej lehote (§ 2 ods. 7 Trestného poriadku) je povýšené na základnú zásadu trestného konania, čo je v súlade s právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ je od vznesenia obvinenia vyše päť rokov a deväť mesiacov „v stave dlhodobej právnej neistoty vystavený trestnému stíhaniu, v ktorom sa riadne nevykonávajú úkony na vykonanie dôkazov (podobne III. ÚS 183/05), je potrebné si uvedomiť, že bez vykonávania dôkazov nie je možné prípravné konanie ukončiť.“ Prokurátor na štvrtú sťažnosť sťažovateľa od 20. júla 2020 ku dňu podania ústavnej sťažnosti nereagoval. Aj v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a ústavného súdu sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach „v dôsledku mimoriadne citlivého zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného konania spravidla spojený, musí posudzovať prísnejšie.“ Právna neistota osoby trestne stíhanej v predsúdnom konaní spočíva v tom, či orgán činný v trestnom konaní navrhne podanie obžaloby alebo navrhne iné rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. K odstráneniu právnej neistoty v trestnom konaní prípravnom dochádza až takým rozhodnutím, ktorým sa toto konanie končí bez toho, aby pokračovalo v trestnom konaní súdnom.

8. Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ osobitne neodôvodňuje.

9. V podaní doručenom ústavnému súdu 15. októbra 2020 sťažovateľ uvádza, že prokurátor mu 12. októbra 2020 doručil oznámenie, ktorým vybavil štvrtú žiadosť o odstránenie priet'ahov v prípravnom konaní. V predmetnom oznámení „sám... prokurátor dôvodí, že celé prípravné konanie bolo poznačené značnými priet'ahmi.“ Vychádzajúc z obsahu oznámenia, sťažovateľ argumentuje, že on „nesie žiadnu zodpovednosť za to, že sa v danej veci menia vyšetrovatelia. Štát SR si musí a mal zabezpečiť špeciálne útvary ako je Národná kriminálna agentúra dostatočným počtom erudovaných osôb tak, aby nevznikali takéto výmeny v osobe vyšetrovateľa, ktoré následne spôsobujú, že nový vyšetrovateľ niekoľko mesiacov iba študuje spis, a následne zase ďalší vyšetrovateľ študuje spis a úkony sa nevykonávajú a takto sa to opakuje.“

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 41/2021-10 z 26. januára 2021 ju v celom rozsahu podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenia odporcov, replika sťažovateľa a ďalšie podania sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky:

11. Na výzvu ústavného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti reagovalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) podaním č. k. SL-OPS-2021/004504 z 30. septembra 2021.

12. Ministerstvo vnútra poukázalo na postupné pridelenie spisu vyšetrovateľom, od 7. júla 2014 do 16. apríla 2018 bola vec pridelená vyšetrovateľovi K. S., ktorý ukončil služobný pomer. V období od 17. apríla 2018 do 31. júla 2020 bola vec pridelená vyšetrovateľke E. K., ktorá bola od 1. augusta 2020 preložená na iné miesto. Od 1. augusta 2020 má vec pridelenú vyšetrovateľ J. P. V čase výzvy ústavného súdu mal tento vyšetrovateľ vec pridelenú mesiac. Všetci menovaní vyšetrovatelia boli členmi špecializovaného tímu. Dôvodom pridelenia veci inému vyšetrovateľovi bola zakaždým taká zmena, ktorá neumožňovala týmto vyšetrovateľom ďalej pôsobiť ako orgán činný v trestnom konaní, nešlo však o odňatie veci pre nečinnosť alebo iné porušenie povinností. Zmeny vyšetrovateľov vyvolali potrebu opätovného nastudovania vyšetrovacieho spisu, ktorý „má rozsah 75 zväzkov, spolu s desiatkami príloh k vyšetrovaciemu spisu v elektronickej (PC a iné dátové nosiče) ako i v listinnej podobe. Vyšetrovací spis obsahuje veľmi rozsiahly znalecký posudok, na ktorého vyhotovení pribratí znalci pracovali dlhé časové obdobie (takmer 4 roky)... Zároveň ide o trestnú vec špecifického a vysoko odborného charakteru.“. Súčasťou spisu boli aj časti účtovnej dokumentácie obchodnej spoločnosti S.

13. V čase, keď sa vyšetrovateľka plne oboznámila so spisom a začala so žurnalizáciou stôp, ktoré vo vyšetrovacom spise chýbali, keďže ich znalec vrátil až s veľkým časovým odstupom, ako aj stôp, ktoré sú k dispozícii a bolo možné ich vrátiť oprávnenému subjektu (približne 500 šanónov), bola ustanovená do inej funkcie.

14. Ministerstvo vnútra neakceptovalo námietku, že od 3. augusta 2017 neboli vo veci vykonávané úkony, resp. že boli vykonané len administratívne úkony. Dňa 9. januára 2018 a 9. januára 2019 došlo k vráteniu zaistených vecí (S.), obdobne 28. februára 2018, 30. júla 2018, 5. decembra 2018 a 9. januára 2019 boli zaistené veci vrátené inému subjektu (Vodohospodárska výstavba, š. p.) postupom podľa § 97 ods. 1 Trestného poriadku. Vyšetrovateľka v období rokov 2018 a 2019 žiadala znaleckú organizáciu JHS, s. r. o., a spoločnosť MOVYS, a. s., ktoré sa zúčastnili na prehliadke iných priestorov v spoločnosti Slovenské elektrárne, a. s., o vrátenie zaistených vecí, „a to hlavne niekoľkých desiatok chýbajúcich magnetických dátových nosičov a počítačových údajov...“. Vyšetrovateľka tiež rozhodla o krátení znalečného a odstúpila veľké množstvo zaistených stôp.

15. Okrem toho vyšetrovateľ žiadal od viacerých subjektov (JHS, s. r. o., a MOVYS, a. s.) vrátenie zaistených vecí (niekoľko desiatok magnetických dátových nosičov a počítačových údajov), ktoré boli následne vrátené vlastníkovi veci (S.), pričom tieto úkony boli „čo do obsahu a časového hľadiska rovnako veľmi náročné.“.

16. Činnosť vyšetrovateľov v roku 2020 bola objektívne obmedzená šírením ochorenia COVID-19 a enormnou pracovnou vytúženosťou v iných trestných veciach.

17. Po preštudovaní spisu vyšetrovateľom P. obhajcovia obvinených nahliadli do spisu 22. apríla 2021 a 1. júna 2021 (obhajca sťažovateľa). Dňa 25. marca 2021 vyšetrovateľ osobne konzultoval predmetnú vec s dozorujúcim prokurátorom. Vyšetrovateľ okrem uvedeného podával špeciálnej prokuratúre priebežné správy o stave konania a podával vyjadrenia k sťažnostiam na prieťahy v konaní (9. júla 2021) a tiež uznesením z 21. júla 2021 podľa § 97 ods. 1 Trestného poriadku vrátil zaistené veci vlastníkovi. Príslušný útvar NAKA považuje dokazovanie vo veci za skončené a spis je pripravovaný na jeho preštudovanie v súlade s § 208 Trestného poriadku a na následné podanie meritórného návrhu (október 2021). S ohľadom na doteraz vykonané dokazovanie vyšetrovateľ nepovažuje za potrebné vykonať vo veci ďalšie procesné úkony.

18. Vzhľadom na rozsiahlosť a zložitosť skutku sa ministerstvo vnútra domnieva, že „trestné konanie je vykonávané priebežne, v rámci možností vyšetrovateľa a zákonne.“. Dĺžka konania bola spôsobená „najmä rozsahom samotného vyšetrovacieho spisu, písomností a počítačových údajov...“ a potrebou vykonať tiež rozsiahle znalecké dokazovanie. Po predložení znaleckého posudku chýbalo viacero zaistených stôp, ktoré znalec vrátil s výrazným oneskorením, na čo vyšetrovatelka reagovala krátením znalečného znalcovi o sumu takmer 50 000 eur.

19. Zaistenie stôp, ich skúmanie znalcom, štúdium a rozhodnutie, ktoré stopy nie sú potrebné pre ďalšie vyšetrovanie a ich vrátenie a ktoré sú pre vyšetrovanie naďalej potrebné, sú súčasťou riadneho vyšetrovania. Tieto otázky nemožno vylúčiť na samostatné konanie, preto sa nestotožňuje so sťažovateľom, že „sa za posledné roky vo vyšetrovacom spise neurobil žiadny procesný úkon. Bez týchto úkonov by totiž vyšetrovanie nebolo možné riadne ukončiť a smerovať k záverečnému preštudovaniu a predloženiu vyšetrovacieho spisu s meritórnym návrhom.“.

20. Primeranosť dĺžky konania je potrebné posúdiť vzhľadom na okolnosti každej veci. Predmetná trestná vec je skutkovo zložitá so zložitým a komplikovaným dokazovaním. Vo veci bolo vykonané rozsiahle dokazovanie, znalecké dokazovanie, ide pritom o „špecifickú a zložitú trestnú vec, o čom svedčí aj rozsah spisového materiálu v počte 75 zväzkov.“. Vo veci došlo k opakovanej výmene vyšetrovateľov „z iných, ako zákon porušujúcich dôvodov...“. Okrem uvedeného v priebehu vyšetrovania môžu vzniknúť neočakávané skutočnosti, na ktoré musí vyšetrovateľ reagovať (napríklad chýbajúce stopy od znalca, štúdium rozsiahleho znaleckého posudku, skrátenie znalečného znalcovi, žurnalizácia stôp a pod.). Skutočnosť, že sťažovateľ alebo obhajca pri týchto úkonoch „neboli prítomní neznamená, že... v trestnej veci neprebíhali procesné úkony.“.

21. V súvislosti s uplatnenou sumou finančného zadosťučinenia ministerstvo vnútra poukazuje na to, že sťažovateľ nepreukazuje žiadnu konkrétnu ujmu, ktorá mu mala byť spôsobená. Obvinenie z trestnej činnosti a prípadné trestné konanie súdne sú prirodzeným dôsledkom odôvodneného podozrenia, že sťažovateľ mal spáchať vyšetrovaný skutok. Žiadať finančné zadosťučinenie by eventuálne mohol, ak by bol oslobodený spod obžaloby, nie však v rámci prípravného konania. Vzhľadom na to, že nedošlo k zásahu do práv sťažovateľa, je aj návrh na priznanie finančného zadosťučinenia nedôvodný, čo sa týka základu aj výšky.

III.2. Vyjadrenie generálneho prokurátora Slovenskej republiky:

22. Na výzvu ústavného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti reagoval generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) v podaní č. k. 2 GÚp 80/21/1000-2 z 5. októbra 2021.

23. Generálny prokurátor uviedol, že sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o vznesení obvinenia bola uznesením prokurátora z 13. februára 2015 zamietnutá. Návrh sťažovateľa na zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia (§ 363 až § 370 Trestného poriadku) nebol generálnym prokurátorom akceptovaný. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa v uvedenej veci ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 518/2016-17 z 23. júna 2016 odmietol.

24. Vyšetrovateľ uznesením z 12. augusta 2015 vzniesol obvinenie v tejto veci ďalším štyrom osobám – členom dozornej rady Vodohospodárskej výstavby, š. p., pre obzvlášť závažný zločin porušovania povinností pri správe cudzieho majetku v spolupáchateľstve podľa § 20, § 237 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona. Prokurátor uznesením zo 17. decembra 2015 zamietol sťažnosti týchto osôb proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Dve obvinené členky dozornej rady

neboli úspešné ani v konaní pred generálnym prokurátorom a ani v konaní o ústavnej sťažnosti (uznesenie č. k. I. ÚS 756/16-55 zo 7. decembra 2016).

25. Predmetná vec je skutkovo náročná, hoci sťažovateľ je stíhaný pre jeden skutok spočívajúci v protiprávnom podpise zmluvy v roku 2006. Predmetom vyšetrovania je podozrenie zo závažnej hospodárskej trestnej činnosti, ktorej sa mali dopustiť štátni úradníci pri správe štátneho majetku, pritom je prítomná aj ingerencia vlády Slovenskej republiky. Skutková zložitosť veci je zdôraznená nejasným majetkovým usporiadaním medzi subjektmi elektrárenského priemyslu. Objasnenie štruktúry a mechanizmu vzájomných hospodárskych vzťahov bolo predmetom znaleckého dokazovania s predložením rozsiahlej ekonomickej dokumentácie. Je daná aj právna zložitosť veci, keďže ide aj o vzájomné usporiadanie vzťahov s Maďarskou republikou spojené s využitím vodného diela Gabčíkovo – Nagymaros.

26. Generálny prokurátor v rámci hodnotenia správania sťažovateľa poukázal na šesť podaní sťažovateľa, ktoré adresoval prokurátorovi, resp. prokuratúre. Svoje prvé podanie doručil 30. januára 2017, v ktorom žiadal o zabezpečenie znaleckého posudku z dôvodu, že znalecká organizácia bola požiadaná o znalecký posudok pred vyše dvomi rokmi. Prokurátor listom z 2. februára 2017 oznámil, že v postupe znaleckej organizácie nezistil prierahy. Druhú žiadosť sťažovateľ doručil 2. novembra 2017, na ktorú reagoval prokurátor listom zo 14. decembra 2017, v ktorom vzhľadom na náročnosť veci dĺžku prípravného konania hodnotil ako primeranú. K podobnému záveru dospel v zásade aj ústavný súd, ktorý ústavnú sťažnosť sťažovateľa z 27. decembra 2017 uznesením č. k. III. ÚS 300/2018 zo 7. augusta 2018 odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

27. Tretiu žiadosť o odstránenie prierahov sťažovateľ doručil 25. mája 2018, prokurátor v liste z 31. mája 2018 pripustil prierahy vo vyšetrovaní z dôvodu zmeny vyšetrovateľa s tým, že nová vyšetrovatelka sa musí oboznámiť s rozsiahlym spisom. Prokurátor prijal opatrenia na odstránenie prierahov. Sťažovateľ 10. decembra 2018 namietal zbytočné prierahy v ústavnej sťažnosti v období od 20. decembra 2017 do 6. decembra 2018. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 268/2019 z 25. júna 2019 ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

28. Dňa 21. mája 2019 sťažovateľ doručil ďalšiu žiadosť o odstránenie prierahov v konaní. V reakcii na túto žiadosť si prokurátor 22. mája 2019 vyžiadal podrobnú správu od vyšetrovatelky o vykonaných úkonoch, ktorú vyšetrovatelka predložila 4. júna 2019. Na základe predložených údajov prokurátor nezistil prierahy vo vyšetrovaní. V poradí piatu sťažnosť doručil sťažovateľ 22. júla 2020. Vyšetrovateľ doručil prokurátorovi svoje stanovisko k sťažnosti sťažovateľa 21. septembra 2020. Prokurátor vybavil sťažnosť listom zo 7. októbra 2020, v ktorom pripustil, že prípravné konanie je poznačené prierahmi. Uviedol však, že vyšetrovanie bude v najkratšom možnom termíne ukončené.

29. V šiestom podaní doručenom 24. mája 2021 sťažovateľ opäť žiadal o odstránenie prierahov v konaní. Z hľadiska obsahu prokuratúra toto podanie posúdila ako žiadosť o preskúmanie postupu vyšetrovateľa podľa § 210 Trestného poriadku a žiadosť o preskúmanie postupu prokurátora. Prokurátor preskúmal postup vyšetrovateľa a v liste z 13. júla 2021 uviedol, že v konaní neboli vykonávané len administratívne úkony. Poukázal na uznesenia o vrátení vecí podľa § 97 ods. 1 Trestného poriadku, na rozhodovanie o znalečnom, ktoré sú úkonmi trestného konania. Sťažovateľovi oznámil, že sa prijímú opatrenia, ktoré budú mať vplyv na ďalší priebeh konania. Špeciálny prokurátor preskúmal postup prokurátora a sťažovateľa informoval listom z 20. júla 2021, v ktorom uviedol, že dĺžku prípravného konania ovplyvnila náročnosť veci a zmeny vyšetrovateľa, pripustil existenciu prierahov z objektívnych dôvodov.

Uviedol, že dozorujúci prokurátor žiadal nadriadených vyšetrovateľov, aby mu bol poskytnutý priestor na plnenie služobných povinností v predmetnej veci. Pochybenia dozorujúcich prokurátorov nezistil.

30. Generálny prokurátor poukázal na účel prípravného konania s tým, že v novej trestnoprávnej úprave sa zvýšila procesná samostatnosť a zodpovednosť policajta (vyšetrovateľa) v prípravnom konaní za priebeh dokazovania. Prokurátori, ktorí vykonávali dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní, vyvinuli „maximálne úsilie“ na to, aby prípravné konanie bolo včas a riadne ukončené. Poukázal pritom na právomoc prokurátora vyplývajúcu z § 230 Trestného poriadku, pričom z povahy veci je zrejmé, že „prokurátor mohol vo vzťahu k vyšetrovaniu využiť len niektoré svoje oprávnenia.“

31. Generálny prokurátor konštatoval, že dozor prokurátora v tejto veci „bol uskutočňovaný štandardným spôsobom.“ Prokurátor preskúmal uznesenie o začatí trestného stíhania, uznesenia o vznesení obvinenia, vydal šesť príkazov na uchovanie a vydanie počítačových údajov, rozhodoval o sťažnostiach obvinených, predkladal stanoviská k návrhom na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní a k ústavným sťažnostiam, poskytol súhlas vo vzťahu k daňovému tajomstvu. Vyšetrovateľ priebežne oboznamoval prokurátora o procesných úkonoch.

32. Plynulosťou vyšetrovania sa prokurátor viackrát zaoberal na základe žiadostí sťažovateľa, s vyšetrovateľom vec opakovane osobne konzultoval a uložil mu postupovať v konaní plynulo, stretol sa s vedúcim špecializovaného tímu, dostal informácie o opakovaných zmenách vyšetrovateľov, opakovane preskúmal vyšetrovací spis, skrátil lehotu na preštudovanie vyšetrovacieho spisu a vyšetrovateľku žiadal, aby mu predložila správu s termínom skončenia prípravného konania. V rokoch 2019 až 2020 vyšetrovateľ reagoval v prípravnom konaní na žiadosť znaleckej organizácie o priznanie znalečného. Z dôvodu krátenia znalečného znalecká organizácia podala opravné prostriedky. Prokurátor zamietol 18. septembra 2019 sťažnosť znaleckej organizácie. Dňa 17. februára 2020 generálny prokurátor odložil návrh znaleckej organizácie na zrušenie právoplatného rozhodnutia o priznaní znalečného podľa § 363 Trestného poriadku.

33. Podľa generálneho prokurátora prokurátori vykonávajúci dozor nad zákonnosťou prípravného konania nenesú zodpovednosť za prietahy v predmetnej veci. Vzhľadom na zmeny vyšetrovateľov a na enormný rozsah spisu by určenie záväzných lehôt na skončenie vyšetrovania „bolo len iluzórne a nevedlo by k náprave.“ Nemožno poprieť, že v uvedenej situácii „každá zmena v osobe vyšetrovateľa má značný negatívny vplyv na dĺžku konania. Nie je objektívne možné, aby sa s tak rozsiahlym spisovým materiálom nový vyšetrovateľ oboznámil v priebehu niekoľkých týždňov.

... Ak vo veci koná už tretí vyšetrovateľ, zodpovednosť za prípadné porušenie základných práv obvineného nemožno pripísať prokuratúre... Dozorový prokurátor vykonával štandardný prokurátorský dozor...“

34. Ústavná sťažnosť sťažovateľa evokuje, ako keby úkonom trestného konania boli len výsluchy svedkov, obvinených vykonávané za účasti obhajcov a ostatné úkony vyšetrovateľa (napr. vrátenie vecí dôležitých pre trestné konanie) boli len administratívnymi úkonmi. Pritom aj tieto úkony sú úkonmi trestného konania a vyžadujú «okrem potrebnej „technickej“ činnosti (napr. vyhotovenie zápisníc, uznesení) aj myšlienkovú a analytickú činnosť vyšetrovateľa.». Celková dĺžka prípravného konania bola ovplyvnená prietahmi z objektívnych dôvodov, preto generálny prokurátor považoval ústavnú sťažnosť

za nedôvodnú, keďže postupom prokurátorov vykonávajúcich dozor nad zákonnosťou neboli porušené označené práva sťažovateľa.

III.3. Replika sťažovateľa:

35. Sťažovateľ v reakcii na vyjadrenia ministerstva vnútra a generálneho prokurátora v stanovisku doručenom ústavnému súdu 15. októbra 2021 uviedol, že generálny prokurátor pripustil zbytočné prietahy v prípravnom konaní, ktoré mali byť spôsobené aj opakovanou výmenou vyšetrovateľov. Poukazuje na vyjadrenie generálneho prokurátora, podľa ktorého „prokuratúra ako orgán štátu nemôže zodpovedať za organizáciu trestného konania na úrovni Policajného zboru.“. Generálny prokurátor v zásade uviedol, že prokurátor je síce pánom prípravného konania, ale stáva sa „štatistom“, keďže nemá reálnu možnosť ovplyvniť činnosť vyšetrovateľov. Podľa sťažovateľa ak by sme akceptovali tento záver, Slovenská republika nemá atribúty právneho štátu a prokuratúra v rámci trestného konania nie je orgánom ochrany práva. Tento argument je „nie len nepriliehavý, ale... až absurdný.“.

36. Podľa sťažovateľa uznesenia o vrátení veci nie sú náročným úkonom trestného konania, majú jednoduchý výrok a jednoduché odôvodnenie.

37. Sťažovateľ ďalej namieta, že prokurátor má široké možnosti na zabránenie vzniku prietahov v prípravnom konaní. Prokurátor mohol záväzným pokynom vec prideliť inému vyšetrovateľovi, prípadne mal možnosť prípravné konanie vykonať sám. Sťažovateľ uvádza, že „podľa prokuratúry oni robili čo mohli, ale ten kto je zodpovedný za prietahy je Policajný zbor SR, ktorý je nesystémovo organizovaný... Takáto exkulpácia najvyššieho orgánu ochrany práva v systéme orgánov verejnej moci v rámci trestného konania mu... nesvedčí.“.

38. Sťažovateľ k vyjadreniu ministerstva vnútra uviedol, že on nie je zodpovedný za výmenu vyšetrovateľov alebo za ich organizáciu práce, zodpovednosť znáša príslušný orgán činný v trestnom konaní. Z toho hľadiska je táto obrana ministerstva vnútra irelevantná. Dôvody odchodu vyšetrovateľov boli vopred známe, preto bola možnosť konať kontinuálne.

39. Z prehľadu úkonov a ich časového sledu tak, ako ich vymedzilo ministerstvo vnútra, podľa sťažovateľa vyplýva, že „samotná táto skutočnosť preukazuje, že v danej veci bolo konané s prietahmi.“. Tomuto záveru zodpovedá aj to, že aktuálne prebieha štúdium vyšetrovacieho spisu napriek tomu, že prokurátor sťažovateľa v odpovediach na jeho sťažnosti informoval, že „bude nutné ešte vykonať úkony na vykonanie dôkazov výsluchu svedkov a iné.“.

40. Rozsah spisového materiálu „z danej trestnej veci nerobí skutkovo a právne náročnú vec... vzhľadom na skutkovú vetu obvinenia nejde o skutkovo a právne náročnú vec, ktorá by sa akokoľvek vymykala svojou náročnosťou iným obdobným trestným veciam.“.

41. Sťažovateľ napokon poukazuje na to, že pred začatím trestného stíhania vo veci prezident Policajného zboru (ďalej len „policajný prezident“) zriadil špecializovaný tím, ktorý dosiaľ nebol rozkazom policajného prezidenta zrušený. Na všetkých listinách vyšetrovateľov (aj na poslednom úkone zo 7. októbra 2021) je stále určenie, že ide o špecializovaný tím. Z uvedeného vyplýva, že boli vyčlenení viacerí vyšetrovatelia, operatívni a analytickí pracovníci, ktorí mali mať špecifické podmienky na vyšetrovanie tejto trestnej veci. Zloženie špecializovaného tímu taktó nemalo vyvolať stav, aby trestná vec bola presúvaná inému vyšetrovateľovi, ktorý nie je nijako oboznámený s predmetnou trestnou vecou.

42. Postavenie a pôsobnosť špecializovaných vyšetrovacích tímov upravuje článok 63 a nasl. nariadenia ministra vnútra Slovenskej republiky č. 67/2011 z 30. decembra 2011 v znení neskorších zmien (ďalej len „nariadenie ministra“). Podľa čl. 63 ods. 4 nariadenia ministra

príslušníci Policajného zboru určení do tímu plnia úlohy vyplývajúce len z činnosti tímu a po celú dobu jeho trvania ich môže nadriadený poverovať plnením iných úloh len výnimočne, po dohode s vedúcim tímu. Vzhľadom na uvedené je tvrdenie o pracovnej zaťažnosti inými vecami irelevantné.

43. S odkazom na čl. 64 a čl. 65 nariadenia ministra upravujúce zloženie špecializovaného tímu a úlohy vedúceho tímu, ktorým musí byť vyšetrovateľ, sťažovateľ namieta, že ak by špecializovaný tím dodržal vymedzené štandardy činnosti, nemohlo by dôjsť k priesťahom v takom rozsahu.

44. Ministerstvo vnútra vo svojom vyjadrení uviedlo, že vyšetrovateľ niekoľko mesiacov kompletizoval dokumentáciu o stopách a ich vyhodnotenie. V zmysle čl. 68 nariadenia ministra takúto činnosť mali priebežne realizovať členovia analytickej skupiny špecializovaného tímu. Postup vyšetrovacej skupiny upravuje čl. 69 nariadenia ministra.

45. Podľa sťažovateľa je „zarážajúce a nevysvetliteľné“, že spis nemohol byť kontinuálne odovzdaný inému vyšetrovateľovi pri existencii vyšetrovacieho tímu, ktorý nemal iba jedného vyšetrovateľa, ale mal vedúceho vyšetrovateľa, jeho zástupcu, operatívnych a analytických pracovníkov. Súčasný vyšetrovateľ P. pritom tiež bol členom tohto tímu od jeho začiatku.

46. Sťažovateľ poukazuje na to, že ústavnému súdu doručil 8. septembra 2021 šiestu opakovanú sťažnosť z dôvodu priesťahov (vyše troch mesiacov) pri vybavení svojej žiadosti o vyhotovenie kópie celého znaleckého posudku. Sťažovateľ k replike pripojil odpoveď prokurátora z 21. septembra 2021, ktorú generálny prokurátor vo vyjadrení neuviedol. Z tejto odpovede je zrejmé, že aj pri takomto jednoduchom úkone vyšetrovateľ konal s priesťahmi s odôvodnením, že je pracovne vyťažený a ide o skutkovo a právne náročnú trestnú vec. Tieto argumenty, „výhovorky“ prokuratúry však za celé prípravné konanie „stratili svoj význam a vážnosť“.

47. Primeraného finančného zadosťučinenia sa sťažovateľ domáha z dôvodu priesťahov v trestnom konaní vo svojej trestnej veci, keďže je neprimerane dlhú dobu vystavený trestnému stíhaniu v prípravnom konaní. Zo samotnej povahy trestného konania vyplýva zásah do jeho práv a slobôd. Sťažovateľ je vystavený hrozbe sankcie v podobe trestu a poukazuje tiež na svoj vek.

III.4. Ďalšie podania sťažovateľa:

48. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie sťažovateľ doručil ústavnému súdu 8. júna 2021 podanie, v ktorom uvádza, že jeho obhajca nahliadol do vyšetrovacieho spisu v zmysle § 69 ods. 1 Trestného poriadku, pričom uviedol skutočnosti, ktoré takto zistil (zmena vyšetrovateľa, rozhodovanie o znalečnom a pod.). Tieto zistenia zodpovedajú tomu, čo odporcovia uviedli vo svojich vyjadreniach, resp. tomu, čo sťažovateľ uviedol už v ústavnej sťažnosti.

49. V podaní doručenom 8. septembra 2021 sťažovateľ poukázal na to, že požiadal vyšetrovateľa o vyhotovenie kópie znaleckého posudku s tým, že súhlasil s vyhotovením elektronickej kópie. Vzhľadom na to, že kópia znaleckého posudku mu nebola poskytnutá ani po troch mesiacoch, podal prokurátorovi v poradí šiestu sťažnosť na priesťahy v konaní.

50. Vzhľadom na informatívny obsah podania zo 6. septembra 2021, ktoré neobsahuje novú argumentáciu vo veci namietaného porušenia označených práv sťažovateľa, ústavný súd nepovažoval za potrebné doručiť toto podanie odporcom na zaujatie stanoviska.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

51. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podaní ministerstva vnútra, generálneho prokurátora a sťažovateľa dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

52. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka porušenia už označených práv podľa ústavy a dohovoru postupom NAKA a špeciálnej prokuratúry v napadnutých konaniach. Sťažovateľ namieta celkovú dĺžku prípravného konania, prieskumy v postupe vyšetrovateľa, ktorý od 3. augusta 2017 nevykonával žiaden úkon trestného konania, vykonával len administratívne úkony. Podľa sťažovateľa prokurátor vykonávajúci dozor nad zákonnosťou prípravného konania nerealizoval svoju právomoc tak, aby zamedzil vzniku zbytočných prieskumov v prípravnom konaní.

53. V rámci posúdenia opodstatnenosti námietok sťažovateľa v ústavnej sťažnosti ústavný súd prihliadol na to, že ide už v poradí o tretiu ústavnú sťažnosť sťažovateľa, v ktorej namietal zbytočné prieskumy v napadnutom prípravnom konaní postupom označených odporcov.

54. Prvú ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručenu ústavnému súdu 27. decembra 2017 ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 300/2018 zo 7. augusta 2018 odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Vychádzajúc z petitu ústavnej sťažnosti, ústavný súd posudzoval existenciu zbytočných prieskumov v období od 1. januára 2017 do 20. decembra 2017. Sťažovateľ namietal, že v rozhodnom období vyšetrovateľ vypočul len päť svedkov a že prokurátor nevybavil bez prieskumov jeho žiadosť z 27. októbra 2017. Ústavný súd neakceptoval námietky sťažovateľa aj s ohľadom na prehľad úkonov, ktoré boli vykonané v konaní v rozhodnom období (porovnaj s. 7 bod 13 predmetného uznesenia), pričom tento prehľad obsahoval viac úkonov ako len výsluch piatich svedkov.

55. Druhú ústavnú sťažnosť doručenu ústavnému súdu 10. decembra 2018 ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 268/2019 z 25. júna 2019 odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Ústavný súd posudzoval existenciu zbytočných prieskumov v období od 20. decembra 2017 do 6. decembra 2018. Sťažovateľ namietal, že v posudzovanom období nebol vykonaný žiaden úkon, keďže jeho obhajca v tomto období nebol upovedomený o žiadnom úkone. Ústavný súd neakceptoval námietky sťažovateľa s poukazom na prehľad úkonov realizovaných v posudzovanom období (porovnaj s. 7 bod 15 predmetného uznesenia), pričom tento prehľad zahŕňal napr. aj vrátenie zaistenej dokumentácie a oboznámenie sa vyšetrovateľa s dvomi znaleckými posudkami.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom špeciálnej prokuratúry v napadnutom konaní:

56. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03,

III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

57. Z vyjadrenia generálneho prokurátora vyplýva, že prokurátor špeciálnej prokuratúry v predmetnej trestnej veci vybavil celkovo šesť sťažností na priedahy v konaní. Na všetky tieto podania sťažovateľa prokurátor reagoval v primeranom čase. V niektorých prípadoch došlo síce k určitému omeškaniu (napr. pri vybavení sťažnosti doručenej 22. júla 2020 prokurátor reagoval listom zo 7. októbra 2020), avšak je zrejmé, že dôvodom uvedeného omeškania bolo to, že prokurátor si zaobstarával podklady potrebné pre poskytnutie odpovede (správa od vyšetrovateľa). Z vyjadrenia generálneho prokurátora tiež vyplýva, že prokurátor predmetnú vec viackrát osobne konzultoval s vyšetrovateľmi a tiež realizoval opatrenia smerujúce k zrýchleniu prípravného konania (žiadosť nadriadeným vyšetrovateľom, aby mu bol poskytnutý priestor na plnenie služobných povinností v predmetnej veci, skrátenie lehoty na preštudovanie spisu, štúdium spisu a pod.).

58. Skutočnosť, že tieto opatrenia nie vždy viedli k zrýchleniu prípravného konania, prípadne skutočnosť, že prokurátor v rámci dozoru nad zákonnosťou v prípravnom konaní nepostupoval podľa predstáv sťažovateľa, neumožňuje sama osebe vysloviť záver o porušení označených práv sťažovateľa postupom špeciálnej prokuratúry v napadnutom konaní.

59. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd nevyhovел ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom špeciálnej prokuratúry v napadnutom konaní (bod 5 výroku tohto nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom NAKA v napadnutom konaní:

60. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010). Z toho vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam identické.

61. Podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a teda aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (III. ÚS 154/06, I. ÚS 76/03, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019, II. ÚS 315/2020). Právna neistota v trestnom konaní prípravnom na rozdiel od trestného konania súdneho sa týka toho, či orgán činný v prípravnom konaní (spravidla vyšetrovateľ) navrhne podanie obžaloby alebo v závislosti od výsledkov dokazovania v prípravnom konaní navrhne iný spôsob konečného rozhodnutia, napríklad zastavenie trestného stíhania. K odstráneniu právnej neistoty v trestnom konaní prípravnom preto dochádza až takým rozhodnutím, ktorým sa toto konanie končí bez toho, aby pokračovalo v trestnom konaní súdnom, alebo sa vydá rozhodnutie, na základe ktorého trestné konanie prípravné právoplatne končí bez podania návrhu na obžalobu trestne stíhanej osoby (II. ÚS 85/05, II. ÚS 325/06, III. ÚS 354/08, I. ÚS 316/2014, III. ÚS 363/2018, II. ÚS 315/2020).

62. Ústavný súd už stabilne judikoval, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom

konaní chráni od okamihu vznesenia obvinenia konkrétnej osobe, keď sa dotknutá osoba stáva procesnou stranou v konaní buď ako obvinený, alebo poškodený (II. ÚS 41/98, II. ÚS 20/02, III. ÚS 77/09, III. ÚS 363/2018). Aj z konštantnej judikatúry ESLP taktiež vyplýva, že v súvislosti s ochranou práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru primeraná lehota na rozhodnutie v trestnej veci začína plynúť od obvinenia, ku ktorému spravidla dochádza v prípravnom konaní (rozsudok ESLP vo veci Wemhoff proti Spolkovej republike Nemecko z 27. 6. 1968, séria A, č. 7, bod 19).

63. Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09) už uviedol, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia na neho obrátili s návrhom, aby o ich veci rozhodol. Tieto právne závery možno primerane aplikovať aj na postup orgánov činných v trestnom konaní (vyšetrovateľ'a) pri vyšetrovaní trestných činov v štádiu prípravného konania.

64. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľ'a (rozsudok ESLP vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovensku, m. m. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07, III. ÚS 241/2017).

65. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že v napadnutom konaní ide o vyšetrovanie vo veci skutku právne kvalifikovaného ako obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona. Skutok mal byť spáchaný podpisom špecifikovanej zmluvy, napriek tomu sa javí, že je prítomný prvok právnej zložitosti veci spočívajúci v komplexnosti hospodárskych vzťahov, ktorých sa podpis predmetnej zmluvy týka, kde je prítomná aj ingerencia vlády Slovenskej republiky a taktiež medzinárodný prvok. Vo veci je daný prvok zložitosti veci spočívajúci v potrebe vypracovať znalecké posudky, kde v jednom prípade znalecká organizácia vypracúvala znalecký posudok v období takmer štyroch rokov. Skutkový prvok zložitosti veci indikuje aj rozsah vyšetrovacieho spisu (približne 75 zväzkov), ktorý tvorí aj značný rozsah zaistenej dokumentácie (500 šanónov). Vyšetrovanie od vznesenia obvinenia sťažovateľ'ovi (od 19. decembra 2014) aktuálne trvá takmer sedem rokov. Poriadková lehota vymedzená v § 209 ods. 2 Trestného poriadku takto bola prekročená trinásťnásobne.

66. Správanie sťažovateľ'a ako obvineného v predmetnej trestnej veci je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd po zhodnotení tohto kritéria zohľadnil aktívny prístup sťažovateľ'a v rámci predmetného trestného stíhania – uplatnil riadne a mimoriadne opravné prostriedky (sťažnosť, návrh na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní) a ďalšie právne prostriedky nápravy (šesť sťažností na prieťahy v konaní). Niektoré z týchto podaní vyvolávali potrebu vypracovania správ vyšetrovateľ'om pre prokurátora a pod. Ústavný súd však dospel k záveru, že táto procesná aktivita nijakým relevantným spôsobom neprispela k celkovému

trvaní napadnutého prípravného konania. Je to predovšetkým dané povahou trestného konania, keď sa uplatňuje vyhľadávacia zásada a zásada oficiality, kde sťažovateľ ako obvinený (pri uplatnení prezumpcie nevinny) nie je zaťažovaný žiadnym dôkazným bremenom tak, ako to je spravidla v civilných (súdnych) konaniach. Vyšetrovateľ disponuje rozsiahlymi právomocami v otázke vyšetrovania trestných činov, dokazovania a pod., preto v zásade akýkoľvek postoj obvineného (okrem možno priameho kolúzneho správania) nemá priamy vplyv na priebeh vyšetrovania.

67. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup vyšetrovateľov v predmetnej veci. Aktivitu vyšetrovateľov v dvoch rozhodných obdobiach (od 1. januára 2017 do 20. decembra 2017 a od 20. decembra 2017 do 6. decembra 2018) hodnotil ústavný súd vo svojich skorších rozhodnutiach, s poukazom na vykonané úkony ústavný súd nepovažoval postup vyšetrovateľov v týchto obdobiach za ústavne neakceptovateľný s relevantným dopadom na označené práva sťažovateľa. V kontexte sťažovateľových námietok ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že už v skorších rozhodnutiach ústavný súd odkázal aj na také úkony vyšetrovateľa (napr. vrátenie zaistených vecí), ktoré neboli vykonávané kontradiktórne (nebol k nim prizvaný obhajca). Z uvedeného je zjavné, že a priori nemožno akceptovať námietky sťažovateľa, že vo vyšetrovaní ide len o kontradiktórne vykonávané úkony. Tieto (kontradiktórne) úkony sú dopĺňané aj úkonmi, prípadne analytickou činnosťou, ktoré nie sú vykonávané za prítomnosti obhajcu, resp. obvineného, a pritom tvoria relevantnú súčasť vyšetrovania s tým, že ich nemožno označiť výlučne za administratívne úkony, hoci môžu mať aj takúto zložku (aspekt).

68. Na druhej strane ústavný súd nemohol akceptovať obranu ministerstva vnútra spočívajúcu v odkaze na opakovanú výmenu vyšetrovateľov spojenú s nutnosťou opakovane si novým vyšetrovateľom naštudovať rozsiahly spis a na enormnú zaťaženosť vyšetrovateľov inými vecami a tiež odkazom na nesprávny postup znaleckej organizácie, ktorú bolo potrebné opakovane vyzývať na vrátenie zaistených vecí, ktoré boli podkladom pre vypracovanie znaleckého posudku.

69. Pokiaľ ide o prvý aspekt obrany, ústavný súd akceptoval námietky sťažovateľa, ktorý poukazoval na to, že na vyšetrovanie tejto veci bol zriadený vyšetrovací tím, ktorý mal pozostávať z viacerých vyšetrovateľov a ďalších členov s tým, že členovia tímu mali byť vyčlenení na vyšetrovanie tejto trestnej veci. Okolnosti, na ktoré sa ministerstvo vnútra v rámci svojej obrany odvoláva, sú v skutočnosti prejavom neefektívneho a nesústreďeného postupu príslušných orgánov činných v trestnom konaní pri vyšetrovaní predmetnej veci. Ak je daný predpoklad o závažnosti a zložitosti predmetnej trestnej veci (na ktorý sa odvoláva aj samotné ministerstvo vnútra), potom spôsob, akým orgány činné v trestnom konaní pristúpili k jej vyšetrovaniu, je zjavne neadekvátny a nedostatočný. Orgány činné v trestnom konaní musia zvoliť adekvátny postup pri vyšetrovaní obzvlášť závažných trestných činov alebo dlhodobo páchaných trestných činov. Adekvátny postup pritom nevyhnutne musí zahŕňať vzájomnú zastupiteľnosť vyšetrovateľov tak, aby pri dočasnej neprítomnosti jedného z nich (napr. z dôvodu práceneschopnosti) alebo pri odchode jedného z vyšetrovateľov (z akejkoľvek príčiny) nedošlo k úplnému ochromeniu vyšetrovania, prípadne k situácii, keď nový vyšetrovateľ vstupuje bez akejkoľvek znalosti veci. Obdobne je možné očakávať, že orgány činné v trestnom konaní zorganizujú svoju činnosť tak, že osobitne dôležitým trestným veciam vyčlenia samostatný tím, ktorý sa zameria výlučne na vyšetrovanie tej veci, pre ktorú boli vyčlenení. Z týchto dôvodov ústavný súd neakceptoval obranu ministerstva vnútra,

keďže v rámci tejto obrany sa odvoláva na skutočnosti, ktoré sú dôkazom a prejavom neefektívneho a nesústredeného postupu orgánov činných v trestnom konaní pri vyšetrowaní trestnej veci sťažovateľa. Ide pritom o skutočnosti, za ktoré nesú výlučnú zodpovednosť orgány činné v trestnom konaní a nemožno ich pripočítať sťažovateľovi ako obvinenému.

70. Napokon pokiaľ ide o tento aspekt obrany ministerstva vnútra, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezabavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06, II. ÚS 481/2017). Rovnako tak uviedol, že hoci nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, II. ÚS 481/2017). Tieto právne závery možno primerane aplikovať aj vo vzťahu k organizačno-personálnym problémom orgánov činných v trestnom konaní pri vyšetrowaní trestných činov.

71. Pokiaľ ide o druhý aspekt obrany – nesprávna činnosť znaleckej organizácie, ústavný súd pripúšťa, že špecifikovaný nesprávny postup znaleckej organizácie mohol mať vplyv na plynulosť a priebeh vyšetrowania. V tomto smere možno považovať výrazné krátenie znalečného vyšetrowateľkou za adekvátnu reakciu napriek tomu, že vyvolala uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov znaleckou organizáciou. Na tomto mieste je ale dôležité poukázať na právne závery ESLP, ktorý v rozhodnutí vo veci Capuano proti Taliansku z 25. 6. 1987 uviedol, že hlavná zodpovednosť za omeškanie spôsobené pri stanoviskách znalcov spočíva v konečnom dôsledku na štáte. Vychádzajúc z uvedeného, štát (v tomto prípade orgány činné v trestnom konaní) znáša zodpovednosť nielen za vlastnú činnosť, ale aj za činnosť ďalších osôb vstupujúcich do trestného konania v oficiálnom postavení (napr. znalcov, tlmočníkov a pod.). Aj v predmetnej veci preto zodpovednosť za nesprávnu činnosť znaleckej organizácie a jej vplyv na dĺžku a priebeh vyšetrowania znáša príslušný orgán činný v trestnom konaní (predovšetkým vyšetrowateľ).

72. Na podklade skutočností uvedených v bodoch 65 až 71 tohto nálezu ústavný súd dospel k záveru, že NAKA v napadnutom konaní porušila základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, preto ústavný súd rozhodol v súlade s čl. 127 ods. 2 prvou vetou ústavy a § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu. Pokiaľ ide o porušenie práva sťažovateľa na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd vzhľadom na relevantné poskytnutie ochrany a dovŕšenia nápravy podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nepovažoval za potrebné zaoberať sa aplikáciou čl. 6 ods. 1 dohovoru na vec sťažovateľa v prípravnom konaní, preto v tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku).

73. Ústavný súd vyhovel požiadavke sťažovateľa, aby prikázal NAKA v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov, preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

74. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

75. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

76. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

77. Prihliadajúc na petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur.

78. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

79. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, ústavný súd prihliadol na skutkovú a právnu náročnosť predmetnej trestnej veci. V neprospech orgánov činných v trestnom konaní (vyšetrovateľ a NAKA) hodnotil predovšetkým ich neefektívny a nesústredený postup a taktiež nesprávnu činnosť znaleckej organizácie. Ústavný súd takto dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľovi v sume 1 000 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Vzhľadom na priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 000 eur oproti sťažovateľom navrhovanej sume 10 000 eur vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

80. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 680,74 eur.

81. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľovi priznal trovy právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti, replika sťažovateľa z 15. októbra 2021) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Pri dvoch úkonoch právnej služby ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2020 v sume 177 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2020 v sume 10,62 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), pri jednom úkone právnej služby (replika sťažovateľa) ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2021 v sume 181,17 eura a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2021 v sume 10,87 eur, čo spolu predstavuje sumu 567,28 eur. Vychádzajúc zo zistenia, že právna zástupkyňa sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty

(zistené z www.financnasprava.sk, pozn.), uvedená suma bola zvýšená o túto daň vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov o sumu 113,46 eur. Náhrada trov konania takto predstavuje sumu 680,74 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

82. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je NAKA povinná zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde).